



FOIĂ ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ, ✦ APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 4 corone  
Pentru România și străinătate . . . . . 6 franci

PROPRIETAR ȘI REDACTOR:

**IOAN BACIU**  
preot.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de presté tot anul (de 24 ori)  
tot după 50 cuvinte cu litere garmond se compută  
1 coronă, ér cu litere mai gróse duplu.

## „Spre un nou ideal!“

— Meditațiuni —

de: *George Simu.*

Vécul luminií se stánge... s'a stins. Gánduri grele îl ná-pádesé pre omul care înțelege rostul lumii, când vede în gro-pate atâtea silințe și sfortări ale omenimei spre o fericire de mult visată.

Progresul enorm 'l vedem cu toții dar realizarea fericirii de fel.

Îți vine se cređi că progresul acesta, nu fericire ci de-sastru aduce.

Suntem multămiți de progres, dar nemulțamiți, fórté ne-mulțamiți cu fericirea ce ne-a adus'o.

Stám nedumeriți în fața sutei a XX-a. Ce ne va aduce ea?! Óre progresul ce se face în sciința va mári nefericirea ómenilor ca și în trecut?!

Ar fi fórté trist!!

Pre societatea nóstrá románescá óre ce-o asceaptá?

Seclul trecut pentru noi románi e udát de lacrêmi; dar printre lacrêmi strélucesc diamantele unui neam, eroii lui cari prin lupte, sfortări și viața de martiri s'au nésuit ași ridica bisereca și némul.

Diamantul cel mai neprețuit și mai mare încunjurat de lacrimile nóstre a acelor cari trăim și a acelor cari dorm... a fost „biserica.“

Ea e care singurá strelucind ca sórele, vé uscă... și numai ea va putea usca în viitor lacrimile ce stau baltá în jurul zidurilor ei.

Dar cum?... dar cum??...

Preoții cari în vécurile trecute au fost singurii párinți și regeneratori ai poporului au menirea în viitor a face se în colțescá în inimi dorul de lnpță... dorul de viața și învingerea ideii, ce are se fericescá un popor.

„Preoți cu crucea 'n frunte“ a đis poetul, și ne-a deschis prin acésta o dungá de luminá în viitorul întunecat ca se putem privi cu încredere în acel viitor. Dunga acea de luminá trebuie să se prefacă în fulger, care are menirea de o luminá

cândva tot orisonul unui ném ca în večnicá luminá se pe-trécá el!

Ce ar fi trebuit se fac turmei miele, și nu am făcut? trebue se fie întrebarea ce se și-o puná la începutul vécului acestuia fie care preot.

Tráim în o lume sáturată de materialism, prea sáturată.

De se va continua starea de adí, némurile nu spre fericire ci spre desastru general tind.

Incepem și noi se uitám de spiritul de jertfá adus pe altarul bisericeii de anteces rií noastrei, dela începutul și mijlocul vécului al 19-lea. Luxul, comoditatea, (domnia) falsitatea vieții, dorul de márii cáscigate numai écá-așa, fárdé de a munci, precum vedem că mulți le cástigá, ne fac réi și vițoși, lingusitori și slabi de caracter.

Esemples de imitat avem destule... la strémóși nostrei, dar ne mái plác eseemplele moderne.

Dacă șcála nu a format caractere mari (cáci conform ideilor dominante la sfârșitul seclului al 19-lea se spune că șcála n'are menirea de a forma caractere), formezele șcála vieții și rațiunea sánátósá...

... Și dacă nici acestea nu se pot smulge de sub iniri-riința desastuósá a sfârșitului de veac și a începutului unui alt veac nou; atunci dóuě cárti numai, de-ar studia cineva cu atențiune, și ar vrea se urmeze înaltelor ideale de acolo, ar fi de ajuns spre a forma caractere mari cari ar putea la rëndul lor ținti spre „un nou ideal.“

Celea 3 tomuri din Istoria lui Barițiu și viața lui Inocențiu Micu Clein de Dr. Bunea eruditul canonic din Blaj ar fi de ajuns.

Dar vai! vécul ce vine pare ar fi de un augur și mai réu ca cel trecut!... Dela noi atárná îmbunătățirea lui!

... Se vorbesce în vorbe late și umfiate de „democratism.“ Đilnic purtám pe buze cuvinte ca: „totul pentru națiune,“ „poporu-i talpa țeri;“ și când e la faptá cei mái mulți ómeni

sub pretext că le compete nu ertă celui sărac care erna móre de frig și fόμε nicî un filer din competița lor.

Er acesta se face pentru că prea mult pond se pune pe averea lumii acesteia și cei cari chiar și pe astfel de căi căstigă bogății, sunt priviți de ómenî energici, ómeni de viață și se împărtășesc de „favouri“ și „distingțiuni“ nemeritate.

Dar se limpeșim lucrul... să se facă lumină!

Fie!...

D-l N. intră sărac în funcția sa. Luptă trudesce, asudă, dar venitele sunt mici și lumea e pretensivă. Și ar putea face un traiu mai suportabil... dar de pe cine?

— De pe popor. De pe acel popor care geme în sărăcie și suferință. Pe d-l N. nu'l lasă inima (are caracter) se mai îmulfăscă greutățile și durerile unui neam și gândește în sine: Voiu munci, voiu răbda, voiu rămânea sêrac, ear când voiu muri în umbră și întunec ce e drept pentru ómenî lumii conștiința dătorinții împlinite mi va lumina cărarea care duce la cer.

Și care-i viitorul acestui apostol?... a acestui mucenic ce se stânge pre incetul.

Uitarea și post punerea... deși în jurul sêu a revêrsat lumină, a fost esemplu de virtute și a făcut pe mulți bunî.

Inse conform ideii dominante: unui om care nu e capabil a'și chivernisi casa sa și a o rădica la o stare materială bună nu-i se da nicî o atențiune.

Cine caută la începutul vécului al 20-lea la adevêratul merit?

Dar acesta e natural să se întimple dacă ómenî 's așa cum is.

Cei mari din lumina avuției ce-i încunjură nu pot pătrunde întunerecul sărăciei... nu'l pot scurta... și ce lucră în buna credință lucră... Ei vêd numai unde este lumină și lumina lumii acesteia o dă bogăția. Și nime nu se întrebă ore lumina ce luminează nu e falsă, nu e furată, nu e răpită. Li-e destul că-i lumină.

Ei desting, încununază cu onoruri pe d-l N. a intrat în lume sărac dar s'a rădicat la bună stare că a fost harnic. E capabil se repesente, se jertfescă pe altarul patriei etc... că are de unde...

Dar de unde are?!

— Se spună lacrimile și suspinele celor năpăstuiți de el; Se vorbescă glasul înecat de suferință al véduvei neindreptățite! se strige respătire nevoile cauate prin purtare nedemnă, prin sgârcenie nepomenită, prin procese căștigate pe nedreptul și prin falsitatea vieții.

Dar acestea suspine nu se respândesc pre pământ ca odinióră jertfa lui Cain ca se pótă ajunge la urechile mai marilor; ci strêbat ceriurile ca fumul din jertfa lui Abel, spre a cere respătirea tótă... tótă... numai de acolo.

Și d-l F. e un om vrednic de respătire pe pământ.

Er d-l N. adună lacrimile de pe pământ pentru a avea cu ce s'și spele micile greșele în cer.

Êtă nodul ideilor seculului trecut, care nu s'a închinat decât „vițelului de aur.“ Êtă ce ar trebui delaturat pentru a putea ținti spre „un nou ideal!“

Orî dóră e acesta „lupta pentru esistență“ a lui Darwin? Cel mai tare se omóre pe cel mai slab? Și cel mai perfect în șarlatan se sdrobescă pre cel mai nedibaciu în arta de a căștiga averi?...

Sau dóră Darwin când și-a scris teoria sa dela ómenî a luat esemplu căci pre ei i-a vêdut sfașinduse fără milă între sine. Se prea pôte, căci teoria lui e rodul vécului al 19-lea.

Societatea omenescă în general e coruptă. Idei regenêratóre trebue se nască secul al XX-lea... altmintrelea „rătăcirea din urmă va fi mai rea ca cea de întâiu.“

Căci dacă în sinul tuturor societăților a intrat pofta de averi, căștigul pre nedrept, mēsurarea ómenilor numai după starea lor materială, ce remediu s'ar putea afla decât o reformare generală a ordinii sociale, o luptă crâncenă contra atător rătăcirî spre a putea ajunge la „idealul nou visat.“

Ținta „spre un nou ideal“ decî, e divisa sutei în care intrăm.

Ce ideal?! Unde sunt ore mijlôcele cari conduc la acest ideal?!

Învêțații lumii se frământă se'l afe, rēsfoesc bibliotecî întregî și nu găsesc cuvîntul mântuirî...

... Și dacă acesti invêțații și bogății și-ar lua ostenêla ca din mijlocul scurtărilor lor să se scobóre din salónele bibliotecelor până în culina proprie ar vedea acolo pôte vre-o bunică bătrână care le servece lor cu o carte veche... uitată de secul al 19-lea, pe genunchi, cu ochilariî pe nas, și cu mâna pre pept, cetind adevêrul și aflând „cuvêntul“ care le-ar deslega problema.

Deschidă numai acea carte... și nu se mai ostenescă în zêdar. Tôte, tôte le află acolo. Nu restă decât împlinirea celor scrise.

Spiritul acelei cărți vestesce: dacă estî bogat, ajută pe sărac. Dacă esei sărac fî drept și ascultă pe mai marii tòi.

Spiritul legei din acea carte va spune și va vesti: Cinstiți pre ómenî nu după averile lor, ci după muncă și capabilitatea lor. Și cinstiți-i pre tóți dar distingeți pre cei bunî, și pre cei mai bunî, ca rēvnă se'și căștigue prin acesta de a lucra, cu mai multă înteiire în cercul lor de activitate spre ajungerea „noului ideal visat.“

Nu averea, nicî îmbrăcămîntea, nu nêmul nicî șarlatania și fătărnicia se fie respectate și ridicate, ci munca onestă pentru binele omenimei, persónele morali și conștiî de chemarea lor, sufletele alese și nobile se fie acelea căroro noi pedestale se le rădicăm spre a le privi în adevêrata lor lumină și din sfânta și rodnică lor viață se ne nutrim viața și sufletele nóstre.

Ce pescari simpliî erau apostoliî, ... ce haine vor fi purtat ei, dar Dl Isus Christos i-a preferit domnitorilor pămên-



Impêratul Rusiei.

tului, pentru că sufletele lor erau și mari, și curate și sfinte.

Se ne mărginim dorințele, se avem pretensiuni puține, se ne îndestulim cu ce avem, și atunci... numai atunci vom progresa pre cărările virtuții.

Un om sêtos de avere, doritor de strêluciri, e menit în tótă óra a declina din calea virtuților, numai se și pótă face destul nesaturatei poște de averi, măriri și strêluciri.

Acestea sunt apoi cari corump pre cei mari, cari dau esemplu cum pôte cineva înainta în lume și pe nedreptul... și virtutea plânge.

Spre norocirea nóstră, poporul românesc încă nu e corupt sau cel puțin nu e atât de corupt încât se nu se pótă ușor smulge din brațele vițelului.

Țêranul care ascultă invêțăturile Evangheliei D-lui Christos, singura carte unde e scris „cuvêntul“ ce ne pôte conduce „spre noul ideal“ nu 'și vinde omenia pe tôte podóbele lumii.

Ce i'ar ajunge lui podóbele și strêlucirile dacă ele nu prin muncă ei prin înșelăciune le-ar primi?!...

Puținul sêu și'l prețuesce țêranul nostru că-i al sêu. E al sêu căștigat cu sudóre și muncă dréptă. Acest puțin e sfânt.

„Eu m'ă apăr sărăcia și nevoile și nêmul“ dice Mircea cel bătrân lui Baiazid (la Eminescu.) Cuvintele acestea smulse din suflet românesc. Desevirșită caracterizare a românului. —

Multe speranțe 'și vor pune ómenî în secul ce rēsare, dar amară va fi apunerea lui, dacă omenimea condusă de principii dominante ađi va și eși din acest secul.

„O mie de ani înaintea ta Dómnne ca ziua de erí care a trecut“ dice cartea sfântă.

Tu dară Dómnne! care conduci vécurile și pre ómení prin ele, varsăți darul și mila presre popórele pământului și nu uita nici némul românesc!!

Deschide inimile ómenilor, luminează-le mintea, nu ne mai lăsa în rătăcire... că ne-ajunge!

Suntem sătui de lumina vécului trecut, suntem îmbătați de ea, ca de cel mai întunecos întunec!

Varsă Dómnne în suflete tãrie și poruncesce-ne se umblãm în cărãrile poruncilor Tale! Silesce-ne Dómnne la acésta!

Suntem ca fii neprepeuți, cari fără conducere intrãm în noianul fãrãdelegilor și perim.

Ajută Dómnne nepotiniți nóstre!!

Suntem fluturi ce ne mistuim în lumină.

Seclul al 19-lea dacã seclul luminii cu adevérat a fost apoi tot atât de adevérat este că ómenii n'au fost decât nescie fluturi cari sau au perit cu totul arđend în lumina acestui secol, sau a eșit din flăcãrile acestei luminii cu aripile arse, necapabili de a sbura cu mintea și inima în regiuni mai sănãtose, unde se află isvorul cristalin și sfânt și vecinic a ferici-tórelor Tale învățãturii!! — — — — —

Noi poporul românesc intrãm în vécul al XX-lea imprăștiat, reslătit, ... reslătit și prin țeri și prin credință.

Adună-ne Dómnne!!! Unesce-ne Dómnne în credința Ta!!!

„Cine nu adună cu Tine risipește“ ... Prav, cenușă și ruine și fumegare de fum va fi sfârșitul seclului ce începem... fără Tine.!

Dar se sperãm!...

Resai sóre al vécului al 20-lea! Tu ești tinér și falnic. Dar când vei ajunge de-asupra Golgotei dă semn omenimei că acolo s'a validat adevératul nostru sóre „care luminează pre tot omul ce vine în lume!“

Căci tu sóre când l'ai vedut murind pentru idealul fericii ómenimei și-ai întunecat strălucirea de gróză.

Christos cu învățãtura lui e „noul ideal“ pururea nou, deși yechi ca lumea.

Deci voi toți cari ați scris pe fruntea noului secol devisa: „spre un nou ideal“; serieți de-asupra cu litere de flacări:

„Domnul nostru Isus Christos.“

... Și seclul ce vine va fi mare fericiitor de omenime ...

... Un ideal realizat!

Așa se fie!!...



*Petrecere de casă.*

## Cumnatul.

(Novelă)

III.

De-ar fi dovedit ea numai o urmă de tradare, numai o nelinise, atunci gândul său ar fi altul, dar ea era cu totul travestită.

Săptămânile următoare le petrecu Nițu foarte bine, fiind todeuna bine primit în casa d-lui director, ba, vedea și se

convingea că din zi în zi tot mai mult și mai cu patimă iubesc pe Veronica.

Se reținu însă a rosti vorba legătoare, până ce dënza nu va aminti ceva despre orașul R.

În todeuna, când li se da ocaziune, o întreba în fel și chi-

purî, pentru de a afla adevărul, dar toate apucăturile sale remaseră fără rezultatul dorit.

Aşa odată îi puse întrebarea:

— „Nu făcea-ți d-vastră vre-odată poezii?”

— „Oh! acestea sunt întrebări științifice, nu le iubesc!”

Dânsa cu atâta desteritate se furișă în totdeauna, încât și el se mira.

Într'una din zilele lui, d'or mai plăcute, aflându-se cu Veronica în una din chiliile laterale ér il preocupară aceste idei.

Îș perduse însă din fire, așa încât însuși dubita dicându-și:

Ea nu p'ote se fi fost, ea se trimiță unui necunoscut verșurî de amor, e cu neputință, p'ote în adevăr mă înșală vre-o asemănare afurisită.“

Nu peste mult, mama Veronicei fu chemată afară și așa remasără singurî.

— Unde ve gândiți? il întrebă ea surprinsă.

— „Și d-vastră nu sciti; îi respunse Nițu;

Fata roși.

— „Eu nu sunt desteră în găciturî, îi dîse ea, întorcând cusătura ce o avea în mână.

— Stimată d-șoră, începu acum Nițul cu o v'oce mai răgușită, imîi permiteți a v'è întreba „ceva” dela care „ceva” at'ernă întreg viitorul și totă liniscea sufletului meu?“

Veronica deveni palidă, mânele cele gingașe ce țineu cusătura începură a tremura.

Nițu o îndemnă mai de multe-orî dar v'edând că ea nu dîce nimic o întrebă dar:

— Fostați d-v'astră vr'odată în orașul R.!?

Veronica il privia acum ca înpetrită, ea aseptase altă întrebare. Fața îi deveni și mai palidă, mai apoi roșie, ér ea sta neclintită făr a dîce vr'un cuv'ent.

— Ați fost d-v'astră în R.? rep'etă el întrebarea cu un ton mai aspru.

— Da!“ îi r'espunse ea cu o v'oce și mai r'estită; înainte de ac'osta cu nesce lunî eram pe câte-va s'eptămâni la directorul gimnasiului de acolo. Am fost adecă...

In acel moment Nițu sări de pe scaun, scuzați-me d-șoră mi r'eu... permiteți-mi... mă recom'and...

Eși afară ér Veronica remase ca încremenită.

Tochmai în seara aceea era angajată Veronica cu Nițul pentru jocul prim și acum nu scia, ea fost într'adevăr r'eu, orî că...

Intr'aceea profesorul alerga stradele ca un nebun. Fie căru-i cunoscut îi făcea drum încă din departe și n'ar fi fost în stare a grăi vreun cuv'ent nicî pentru totă lumea.

Voiu, întreba-o înc'odată și de-ș va cere scuzele o se iert toate acestea.“

A merge însă astăzi la bal, îi era cu neputință. Scrise decî câte-va șire d-lui director Butean, prin carî il rugă să-l scuze că nu p'ote participa la petrecere, cuprins fiind de o durere de cap f'orte întensivă; adaug'and că is va permite în zilele proxime a se escusa în pers'onă.

Abia plecă servit'orea cu epistola și se auđi clopoțelul.

Salutare din partea d-lui director, și d-lor nu pot merge la petrecere av'end óspeți str'eiinî; asemenea d-șora „Veronica ve r'ogă a-o scusa, de jocul prim, de ore ce nicî d'ensa nu va merge la petrecere.“

— Nicî durerea de cap n'o să fie f'ără folos, is dîse el; óspe, și pentru aceea se nu meargă la petrecere!“

Inainte de a se culca, is propuse că în ziua urm'ătoare se aducă totă tr'eba la iv'elă.

#### VIII.

In ziua urm'ătoare, luă epistola aceea roșiatică, carea il invitase odini'oră la întâlnirea de lângă biserica din R. și plecă la d-l Butean. Ajuns acolo îi spuse servit'orea că d'omna a plecat la preumblare cu un tin'ér str'eiin, care sosise în seara trecută.

„Un tin'ér, ac'osta m'am gândit, și tochmai de aceea voese a sc'ote la ivială adevărul, cât mai cur'end“ îș cugetă Nițul,

— E d-șora acasă? o întrebă.

— „Da, îi r'espunse servit'orea.

Nițul scrisse apoi câte-va cuv'inte pe un bilet ce-l întinse servit'orei ca să-l dee d'șorei cu cuv'intele:

„Voiu aseptă după r'espuns.“

Servit'orea plecă. Fiind curi'osă privi biletul ah! franțuzesce“ murmuri sup'erată.

Veronica ședea ér tristă și cufundată pe când intră servit'orea și-i dete biletul.

„Veuillez m'accorder un moment d'entretien“ sta scris pe bilet, altă nimic.

Se gândi nițel ce se facă, în fine spuse se între.

Nițu intră. Era f'orte serios și nicî nu privi pe sermana Veronică, când o salută Nițu tăcea.

D-ta me rogi în bilet intr'o formă de tot neobici'nuită,“ la tot cazul ai s'emi spui ceva.“

Ea il pofti pe o sofă, dar el sta neclintit, încep'end apoi cu o v'oce de tot iritată și cu ochii plecați spre pământ:

„Stimată d-șoră! Fi convinsă că numai una dintre cele mai mari întristări me indeamnă a face astfel, tr'ebue se devie odată clar, tot ce esistă între noi, ac'osta sper o veți simți și d-v'astră?“

— „Și ce pot eu face? il întrebă ce cu duioșie.

— „Tot, strigă el pasionat, sau că n'aveți încredere în mine? Așa o durere mare esprimară aceste cuv'inte, încât ochii Veronicei inundau deja de lacrimi.

— „Da, încă f'orte multă, îi dîse, dar ce să-ți cred eu d-tale?“

— Se cređi că te iubesc, Veronico, te iubesc și te ador, dar sunt nefericit, căci secretezi un neadevăr.

— Ce îns'emnă ac'osta, il întrebă ea surprinsă.

— Poți s'emi spui că nu cunoscî ac'osta epistolă, strigă el arunc'and epistola pe masă.

Ea o luă și începu a o ceti cu glas tare:

Când va îns'era  
Și ciasul va bate  
Tu mă vei afla  
La ore, șapte

— Ce se fie ac'osta, il întrebă ea, roșind în față.

— Cetesce-o p'ân la fine, p'ote îți vei aduce aminte.

Ea continuă și termin'and aruncă epistola, cu observarea:

— Ce prostie e ac'osta, ce mă înteresează pe mine astfel de scrisorî, dîse cu sumeție.

— D-șoră, d-v'astră încordați prea tare c'orda, dîse Nițul ne mai put'ându-se reține; voescî a nega că ai scris aceste șire, că n'ai fost punctual la locul respectiv, voescî se negi când eu te-am v'edut destul de bine?“

Veronica sta ca o statuă înaintea lui, după un timp îi dîse însă cu o v'oce de tot r'egușită:

— „Am numai un r'espuns și acela e ca se p'ărăsiți imediat ac'osta chilie și ac'osta casă, și se nu mai călecați aceste trepte, unde ați fost primiți ca... ér resplata e...“

— „Nicî un cuv'ent, strigă ea, când voi el a vorbi; altul ve va cere dare de s'emă pentru toate acestea, d'or încă înainte de ce va îns'era, aceluia puteți s'emi r'espundeți!...“

Ve compătinesc!

R'emâneți cu bine!

Dic'and acestea Nițul plecă de tot infuriat, dar cuv'entul „altul“ nu și-l putea esplica; în fine îș propuse a călători la părinți că d'ensa să nu-ș mai p'otă face plăcerea prin „altul.“

#### IX.

Intr'aceea sosi de la preumblare mama Veronicei cu tin'êrul, care nu putea fi altul dec'at fratele Veronicei.

Ghiță îi era numele și venise ca ștudent pe vre-o câteva zile acasă.

Merse în chilia surorii sale și fiind întunerec, nicî că observa fața ei cu urme de lacrimi.

Tot acelea tr'asuri, tot acei ochi, cu un cuv'ent tot aceea față avea și el ca soru-sa Veronica, de carea se deosebia acum numai prin micuțele mustețe ce-i crescuseră.

Ei, soră dragă, tu șeđi încă la întunerec, se trag clopoțelul după lampă?“

— Nu, las-o, dîse Veronica, am se-ți împ'artășesc un lucru f'orte serios!“

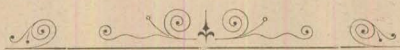
Cuv'intele acestea le esprimă cu o v'oce de tot slăbită' și pe când le rostia începu érăș a pl'ânge, lăs'ânduși capul pe spatele sofei.

— Ce, te-ai incredințat, strigă el surprins, căci numai atunci plâng fetele așa?”

— Fărte departe, îi respunse Veronica, Ghiță! tu mi-ai fost un frate de tot sincer, acum o sosit timpul ca să-mi dovedești, că mă și pot crede în tine. Am fost ofensată în modul cel mai infam, mi s'a atăcat numele, tu trēbue se vorbesci în locul meu, tu trēbue se lucrē pentru mine, pentru mica ta soră...

— „Cine a cutezat acēstă strigă tinērul infuriat, de sigur vr'un nemernic, care voesce se-ș resbune asupra unuia dintre noi?”

— Așa ar fi se credem, dișe Veronica, dar nu e așa, ci un bărbat care a fost ținut de amicul cel mai sincer, și cărui eu...



*Două fete de țeran.*

— Dar ce-a fost, ce a făcut și cine e acela?

Cugetă, mă învinovăteșce că ași fi avut într'o seară cu el o întâlnire, la carea l'am invitat prin aceste versuri; étă epistola, e aci jos, eu n'o mai eu în mână.

— Dar cine e?

— Profesorul Nițu...

Pe când vorbia ea, Ghiță luase epistola și aprindēnd o lumină o ceti. Finind cu cetitul, începū a pocmi din degete.

Veronica nu observă că fața lui esprima bucurie, ci îl întrebă érăș:

— Ce diș, ce e de făcut?

Ghiță o privi cātva cam dubios, dar apoi începū a rīde cu hohot încāt se părea că n'o se mai sfârșescă.

— Nu te supera, Veronico, dar eu trēbue se rid, și dacă aș sci că capēt bătae. N'ai aflat tu încă lumina în acēsta comedie? Aceea frumōsă, carea provocase pe ... la întâlnirea de lângă biserica din R. am fost chiar eu.

Ha, ha, cea mai mare comedie ce am făcut.“

Veronica îl privea făr a dișe un cuvēt.

Ghiță îi sărută mâna.

— „Sermana de tine, tu te-ai fost îngrijat prea mult, las, se-ți istorisesc.

— „Când eram în cortel la directorul gimn. din R. sci pe a șesa, bolundisera fetele lui după Nițul, carele însă le păcălia. Pe timpul acela se aranjase un bal și fetele directorului voind că și profesorul Nițul carele era acolo nu sciū din ce causă era fărte retras se ea parte. nu sciū ce se facă ea se-l aducă și pe el la bal. Atunci Elisa, cea mai iscusită dintre ele, le promise că-l va aduce prin înșelățiune.

Eu eram încă tinēr, nici n'avem aceste fire de mustețe, deci în speranța că nu me va recunōsce, me înbrăcară în hainele lor și le scrisi și aceste șire. Mersei apoi punctual la locul destinat, Elisa mă însoți până în colțul stradei, ér celelalte mă acceptară mai departe. Sē fi auzit predica ce mi-o ținu; eu credē că pocnesc de ris. In fine promițēndu-mi că va veni, plecă, vedui deci că m'a ținut de fată.

— Dar lasă-te de plâns, noi o sē-i trimitem, ba, io-i scrie o epistolă, în carea o se desleg tōte și el se decidă cum va voi. E bine așa? Fii dar veselă!”

Ghiță trēbue c'a scris cu multă dibăcie, căci nici nu trecu o óră și profesorul Nițu venind se escuse pentru tōte și ceru mâna Veronicei.

Atât dela Veronica cât și dela părinții ei primi un „da” și pe când eșă pe ușă nouă păreche se întâlniră cu Ghiță.

El îi privi surprins, dar profesorul Nițul, îi întinse mână dișcând:

— „Ei, ei, dragă cumnate!”

(Fine.)

După . Z- de : ov.

## Luptă.

Între inimă și minte  
S'a pus mare vrăjmășie;  
E cam mult de-atunci, aminte  
E târziu acum sē'mi vie...

Ér de-o vreme, un an chiară—  
Dór așa li-e scris în stele—  
S'a încins luptă amară,  
Se rēsboesc între ele,

Una 'nvinge, alta 'nvinge,  
Fie-cāre stau învinse...  
Dar ér rîndurile și strînge  
Și's mereu de luptă 'ncinse!

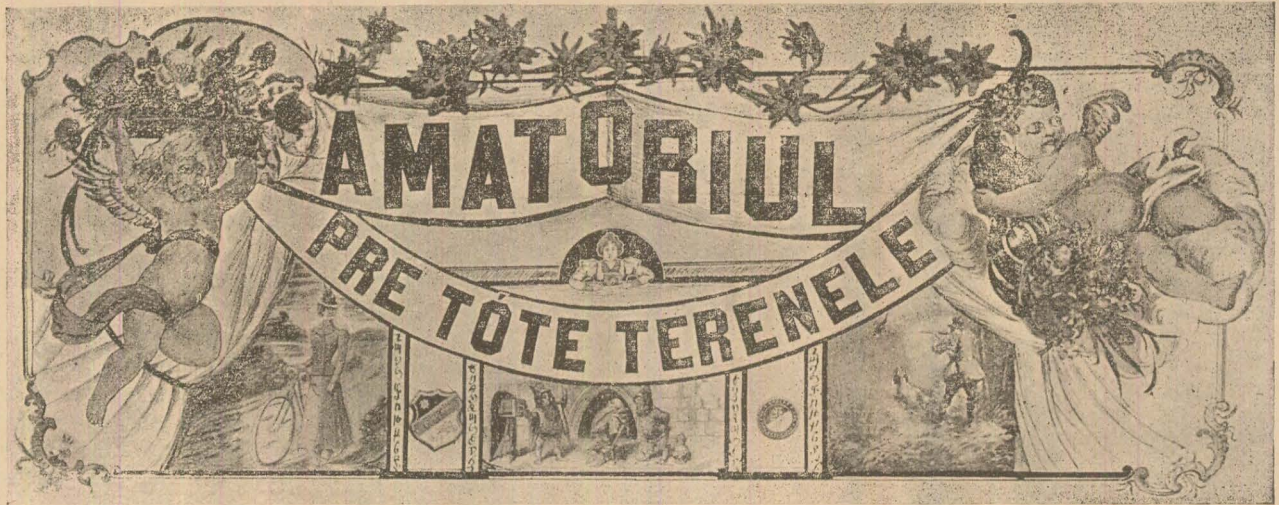
Dar nici una nu decide  
Și nici una nu se plēcă,  
Calea luptei nu 'și-o 'nchide:  
Și-au diș : pace se nu facă!

Se chiar mistuesc în luptă,  
Până când — va fi odată:  
Sau acee cade ruptă,  
Sau acēsta resfirată!...

Gândesc: cum aș putē face  
Liniscire între ele?  
O, nu mai ajung la pace;  
Și me dōre că s'a mēle.

Orī că cee cade ruptă,  
Orī că asta-i fără nume:  
Ce folos din a lor luptă,  
Când n'oi mai fi nici de-o lume?!...

G. Bodnariu.



### Sare disolvătoare de metale.

Mijlocul de a disolva ori ce feliu de metale și cu soluțiunea obținută a serie în diferite colorii procură multă desfătare pentru amatori.

Ca mijloc principal pentru disolvare putem folosi următoarea sare ușor de pregătit.

Sdrobim sare întrun vas, o punem de-asupra focului până ce se dogorește atât vasul cât și sarea și după aceea o lăsăm să se răcească.

Prin această procedură sarea se întărește și devine folosiveră pentru de a putea freca cu ea ori și ce metale ce sunt de a se pulverisa.

Luăm din sarea acesta o bucată de mărimea unei alune și frecăm cu aceasta metalul de disolvat pe care turnăm puțină apă de gumă și 1—3 picurî miere virgină (Jungferhonig).

Punem apoi miestura acesta întrun scafă și o purificăm cu apă caldă până ce metalul se așază pe fund și apa ce stă deasupra metalului se vede limpede.

Scurgem cu băgare de samă apa de pe metal și amestecăm aceasta cu apă de gumă, nu prea tare, tăiem apoi o peană nouă (din o peană de găscă) și scriem cu acesta soluțiune cea ce voim, lăsăm scrisoarea să se usce și apoi o poleim la căldură cu ajutorul unui dinte ori agat.

### Zugrăvitură ce nuși perde fața.

E constat că tipurile ce sunt zugrăvite pe partea din dărăpt a sticlei nu și schimbă fața pre când cele ce-s zugrăvite pe partea din față espusă fiind colorile la lumină se ofilesc.

Pentru o astfelu de zugrăvitură esecutată pe sticlă spre a nuși schimba fața ne folosim la mestecatul colorilor de următorul mijloc:

Punem  $\frac{4}{5}$  părți gumi arabic,  $\frac{1}{5}$  zăhar de candis (Kandis Zucker) le disolvăm, la olaltă întrun sticlă, cu apă môle, — mestecăm bine coca acesta până ce dispar tôte beșicutele rădicate de-asupra, punem apoi din acesta câte o linguriță de cafea întrun scafă, adaugem pulberea pentru colórea recerută și o punem la un loc scutit de pulbere ca să se usce. —

Colorile pregătite astfelu prin frecarea cu puțină apă curată sunt gata spre a se putea zugrăvi cu ele.

### Pentru de a scrie cu alamă (Messing.)

Luăm pulbere ori răsăturî de alamă le cernem pintro sită și le frecăm bine pe o lespede de peatră cu sare disolvătoare. Mestecăm substanța aceasta cu apă de gumi și scriem cu ea.

Tot astfel procedăm și când înțelegem de a scrie cu altfel de metale precum: aramă, cositor (Zinn), oțel, fer etc.

### Pentru de a scrie cu aur ori argint.

Luăm sare disolvătoare pregătită în modul arătat deja, o punem pe o lespede de peatră, turnăm ceva apă de gumi și o frecăm bine la olaltă, apoi punem 10 — 12 foite de aur ori argint și le frecăm în mixtura acesta până în gradul suprem al fineței.

Punem mixtura întrun pocal turnăm apă caldută și mestecăm bine până ce se topește sarea și aurul ori argintul se așază pe fund.

Mestecăm pulberea remasă cu apă de gumi și scriem cu ea.

### Pentru de a scrie cu aur ori argint pe sticlă.

Pregătim aurul ori argintul după metoda arătată mai sus numai cât în loc de apă de gumi punem: 8 grame apă tare și 8 gr. sirup de florî de cires sau punem 8 gr. apă tare și 10 gr. alcali sal.

I. B.

## DE ALE POPORULUI.

### Voichița.

Cum trece vremea!

Sunt o grămadă de ani d'atunci!.. Bunica spune că a audît dela bunica ei și aceea dela mama ei și mai știu eu până unde.

A fost odată o femeie, pôte cea mai seracă în tot satul și avea nouă copii și cu Voichița dece.

Afurisita de mörte se abātu și pe la casa ei și îi culese beți copilași mai toți. — Nécaz destul! Din dece copii mai rămâne numai cu Voichița, hai mai dulce și mai dragă mami și cu: „Dinu Constantinu ficiorel dintăi!”

Voichița crescu fată mare și merse vestea în tötă lumea despre frumșeta și hărănicia ei. Îi și veniră pețitori peste trei mări dela a nouălea țări și o cerură.

Mama nu ș'a fi dat bucurósă pupul ei cel mai scump dela casă, dar: „Dinu Constantinu ficiorel dintăi din grai îi grăia dăo mamă dă-o, că eu ți-oî aduce-o, vara pre gostire, iarna pe'nțilnire.” Și mamăsa o dete; cum nu, așa la bocotanî mari!

Dinu Constantinu însă murî; ér mamăsa îl blăstămă: „Dine Constantine, n'ai mai putređire, până nu mi aduce, pe Voichița mea și pe sora ta, vara pre gostire, iarna pe'nțilnire.” Și Dinu Constantinu n'a mai putut putrăđi, până când ș'a făcut din „cruce cal, din pânză ham, din copërșeu” hînteu și s'a dus peste trei mări a nouălea țări pentru ca se aducă pe Voichița la mamăsa.

Când a ajuns acolo, Voichița era la joc. Dinu Constantinu a luato la jucat până când Voichița care nu'l cunoscuse ea dis:

„voinice, voinice, bôla te mânânce, au nu ția fi rușine să jocî numai cu mine, de bărbatul meu și de socri mei?”

— „Voichița nu me cunoscî?” Oh! frătiorul meu! Sau îmbrătoșat și a plecat apoi cătră casă la mama lor depărtată. Pe drum au ajuns la o pădure. Aici popoșiră, calul fu lăsat să pască érbă și Dinu se culcă cu capul în pôla Voichiți și adormi. Sorusa îi căuta în cap.

Frătiore dragă, capul têu mirôsă a pămênt! Da zêu Voichița nu m'am spêlat de când am pornit de acasă.

D'asupra lor pe créngă se așađă o pasere și incede a cânta: „Tililiu-liu du ce mort pe viu, tililiu-liu duce mort pe viu.

— Frătiore dragă, auđi cum cântă o pasere!

— Lasă soră că așa cântă pasêrile primăvara!

După un drum lung, lung de câțva ani, abia ajunseră acasă „În međ de nôpte, când toți dorm de mórte.

— „Măicuță, măicuță, deschide ușița c'a duc pe Voichița.”

— „Fugî mórte diaci, nu me ispiți că 10 copii am avut pe toți mii perdut și eu am ramas numai cu mățul în vatră.”

— „Măicuță, măicuță, deschide ușița c'aduc pe Voichița!”

— Fugî mórte d'aci...

Atunci strigă Voichița: „Măicuță, măicuță, deschide ușița c'o venit Voichița; dacă nu mă cređi na inel de veđi!”

Bêtrâna deschise puținel ușa și veđu inelul Voichiți.

Dinul Constantinu s'au rentors în mormênt și d'aci încolo s'a odihnit ne smintit de nime.

Voichița a intrat în casă la mamăsa s'au îmbrătoșat și s'au sărutat pân' ce au crepat.

Pêtruț.

## Doine populare.

— Din Bănat —

Cucuruz cu frunza 'n sus  
Țucui ochii cui te-au pus  
De te-au pus cu doi boi  
Țucui ochii d'amândoi.

Cucuruz stăi la săpat  
Cum stau eu la sêrutat  
Trece o pasere pre sus  
Vai bădița că sa dus

Cucuruz fâte frumos  
Vino bade sânatos  
Se ne iubim amândoi  
Să te țin cu buze moi.

Bate vântu 'necișor  
După badea mor de dor,  
Leagănăsă frunza 'necișor  
Vino bade că te aștept.

Mândro pôle de sai  
Astă nôpte rêu visai  
Că năframa ta cea nôuă  
Era ruptă drept în două.

De cândus ibovnice în țară  
De atunci-au grău cu secară  
De când îi ibovnicie în lume  
De atunci-ai grău cu tăciune.

Culese de: Gizela Ghiurghoviciu.

Frunză verde de mălai  
Tinêră mă măritai  
Dar rea sócră căpătai  
Șede 'n vatră și mă latră  
Și strigă că nu-s bărbată.  
Atunci eu mă mâniai  
Și la secerat plecai,  
Secerai cât secerai  
Pân la mână mă tăiai.

\*

Vino maică până 'n pórta  
De veđi streinu cum mă pórta  
Desculță și desbrăcată  
Ca pre o mare vinovată.

\*

Frunză verde de trifoi  
Vino bade Joi la noi.  
Dar eu mândră aș veni  
Numa casa de țoi sci.  
Lesnei casa de aflat  
Din afarăi văruiță  
Ér din lontru-i molărită  
Pre cuptor pară cu flori  
Ér pre masă pană alêsă  
În ferestî pene domnești  
Ér la ușa pup de rujă.

\*

Colo'n vale la izvor  
Se întâlnește dor cu dor  
Se iubesc doi până mor;

Ér bădița al de-astvară  
Mă rógă să-l iubesc éra  
Dar nici eu n'am nebunit  
Se iubesc ce am părăsit.

\*

Dincolo de Lipova  
Mereu cântă stiglița  
De dor la doi voinici  
Că sor însurat prea mici  
Luni și Marți s'o însurat  
Mercurî carte li-a picat  
Carte dela împărăție  
Se plece la cătănie  
Carteai albă, slove negre  
La mijloc pară de foc.

\*

Sui la deal, coborî la vale  
Mă întâlnești cu mândra'n cale  
Ioi vorbesc, ea nu vorbește  
Scio naiba ce 'mi gândește  
String'o 'n brață se lipesce.

\*

D'ășai pita maici mele  
Cernută prin sită rară  
Ș'o mâncai riđind p'afară  
Dară pita streinului cernută  
Prin sită deasă  
Ș'o mâncai plângând prin casă.

Culese de: Haritina Țințariu.

## Glume.

### Socoteala copilărescă.

— Te rog mamă, dreptu-i că învățatori sunt învățați?

— Drept drăguțule.

— Apoi de ce nu ști d-l învățator abecedariul?

— Ce ăci copile?

— Dêu mamă! Pentru că asară mi-o arêtat abecedariul și m'o întrebat pe mine se-i spui cutare literă.

### Cap țapăn.

Un țeran se duce să se sfătuască cu popa că ce se facă cu copilul sêu, căci el ar voi se învețe ceva.

Popa: Dar are cap bun?

Țeramil: Da cum se nu părinte. Esta are cap cum se cade. Eri de trei ori o picat de pe scară tot cu capul în jos și nici că-i o păsat.

## Cronica.

**Hymen.** D-l Ioan Anea contabil la institutul „Detunata“ din Bucium a fidanțat cu d-șora Lucreția Macaveiu de acolo, *felicitățile noastre!*

**Hymen.** D-l Valeriu Ionescu învățător în Ciuta se va cununa cu d-șora Maria Morariu — la 4/17 febr. a. n. în biserica din Bocșa română, *felicitățile noastre*

**O damă tinăra ca director de poliție.** Stim că în timpul de față și femeile sunt chemate de a ocupa unele funcțiuni publice cari mai nainte vreme numai bărbaților erau destinate. Așa pe catedră, la poștă, telefon, telegraf, apoi advocați medici arhitecți etc. Afli preste tot locul și dintre femei dar director de poliție cu pușcă și cu revolvăr urmărind noptea hoții și spărgători de bolte cum este tinăra damă Claire Ferguson din orașul Salzsestadt — nu s'a mai pomenit așa ceva numai America pôte produce.

† **Necrolog.** Petru Nastase, membru în direcțiunea „Cordianej“ din Fofeldea a reposat la 8/21 Ianuar a. e. în etate de 52 ani.

**Orașul vėduvelor.** În orașul Mengtsze din China, ce are o populațiune de 12000 suflete, bătue ciuma în măsură mare în fie care an și cam de regulă în lunile de vară Iunie, Iuliu și August secerând câte 300—1400 de victime.

Și fiind că cei mai mulți dintre căți mor de ciumă sunt bărbați, remănând în fie care an fôrte multe vėduve s'a dat orașului Mengtsze atributul de *orașul vėduvelor*.

**Caritatea.** La administrațiunea averilor bisericesei din Șoimuș a mai incurs pentru fondul „Caritatea“ următorele sume:

|                                      |              |
|--------------------------------------|--------------|
| Grigore Baciu, Șoimuș . . . . .      | Corone: —.20 |
| Maftciu Părcălab „ . . . . .         | „ —.40       |
| Maria Buta, Măgiăruș . . . . .       | „ —.96       |
| Raveca Baciu, Șoimuș . . . . .       | „ 2.—        |
| Măriuța Baciu „ . . . . .            | „ 1.—        |
| Lucreția Baciu „ . . . . .           | „ 1.—        |
| Valeria Baciu „ . . . . .            | „ 1.—        |
| Vironica Popoviciu, Buduș; . . . . . | „ —.20       |
| Aurelia Baciu Șoimuș . . . . .       | „ 1.—        |
| Ioan Blaga „ . . . . .               | „ —.10       |
| Suma „ . . . . .                     | 7.86         |

Aducând mulțămită celor ce a contribuit cu obolul lor, rugăm pre toți cei ce se interesază și le ăce la inimă sôrtea poporului nostru să binevoiască a contribui cât de cu puțin pentru acest scop salutar. Din sumele încurse la fondul „Caritatea“ în fie care an în Dumineca înainte de postul Sântei-mării se vor distribui:

- 50% fondului de ajutorare.
- 20% ajutoriu bisericilor mai sėrace.
- 20% școlelor mai sėrace.
- școlei din Șoimuș.
- bisericeii din Șoimuș.
- fondului caselor parochiale din Șoimuș.
- 5% spese și renumerațiunii de Administrație.

(Va urma)

**Vasile Baciu,**  
curator prim bisericese

### Deslegări de găcitură.

Deslegarea găciturii de șach din nr. 1 de T. A. Bogdan înv. în Bistrița.

Haida dragă să fugim  
Să fugim să pribegim,  
Să trăim în codrul verde,  
Unde urma ni să perde.  
Unde ședî,  
Nu te mai veđi.  
Unde calci  
Urmă nu faci.

Au deslegato bine dómnele și d-șorele: Silvia Borlea, Cuiedi; Măria Vlad, Ieselnița; Silvia Stoia, Cuiedi; Livia Ganea, Semlac; Anuța Mărincaș, Bogdana; precum și, domni: Alesandru Țințariu, Panciova; Simeon Câmpean tipograf Gherla; Aurel Papiu,

teolog abs. Uifalău; Constantin Voicu, Brașov (strada morii); Andreiu Bugnariu, Karczag; P. Turcu, Budinez; Ludovic Cosma cler. în cl. VIII seminariul „Veniamin“ Iași; Ion Nalboc cleric, clasa a 8-a în seminariul „Veniamin“, Iași.

Trăgându-se sorți a câștigat.

Premiul I. Silvia Borlea, Cuiedi; Premiul al II-lea Andreiu Bugnariu, Karczag; Premiul al III-lea P. Turc, Budinez.

## Anagram.

Găcitură, de Nițu.

*Mė cetesci în treg, fetițo?  
Fă aceea ce-ți spun eu,  
Pân' ești tinăra, drăguță  
Nu bêtrână, cum sum eu.*

*De omiți litera primă  
Pe sigur tu poți se ști:  
Făr de mine 'n oră ce țară  
Pace-'n veci nu pôte fi.*

## Aerosticon.

Găcitură, de Nițu.

*Bard, Afect, Am, Fug, Vară, Asil,  
Lui, Apune, Vede, Cade, Anul, Vine.*

Schimbând literele inițiale sunt a se schimba cuvintele de sus în altele. Literele inițiale *nouă*, ne dau numele și conu-mele unui poet român.

## Găcitură numerică.

de Gizela Ghiurghoviciu.

- 48572 = Pentru a sa nație s'a luptat  
Gróză 'n dușmanî el a băgat.
- 32578 = Cine pe ea o iubesece  
Fericit trăesece.
- 45 = Dacă puțin eugetați  
O plantă aflați.
- 1438 = Au compus doine de dor  
Conducătoriul unu cor
- 78345 = E în casele țărănesce  
Și 'n p'latele domnesce.
- 87 = Un inștrument mititel  
Femeile lucră cu el.
- 18748 = Românul cât va trăi  
De ea mândru pôte fi.
- 1—8 = Tot creștinul cu credință  
Le rógă eu umilință.



POSTA \* \* \*

\* \* \* REDACȚIUNEI.

**La mai mulți.** În anul acesta nu am tipărit „Calendarul portativ“, de aceea nu putem să vă împlinim dorința de-a vă trimite.

**D-luî I. E. în H.** Regret fôrte mult dar împrejurările nu mi permit ca se-ți pot împlini dorința referitoare la colecțiunea d-tale.

**D-luî I. D. în B. B.** Studiul monetelor nui pentru noi, dintre epigrame vom folosi unele.

**La mai mulți:** ajutóre pentru școle și biserici mai sėrace să vor împărți din fondul „Caritatei“ Duminecă înainte de postul Sântei Mării.